

ارزیابی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه تجربه غنی شده دوران کودکی: روایی، پایایی، تحلیل عاملی

Evaluation of the Psychometric Properties of the Enriched Childhood Experience Questionnaire: Validity, Reliability, Factor Analysis

Soode Dashtiane

PhD student in Psychology, Department of Psychology,
Marv.C., Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.
soode.dashtiane@iau.ac.ir

Majid Barzegar (Corresponding author)

Department of Psychology, Marv.C., Islamic Azad
University, Marvdasht, Iran. Majid.barzegar@iau.ac.ir
Kazem Khorramdel

PhD in Psychology. Assistant Professor in Psychology
Department, Fatemiyeh (S) Institute of Higher
Education, Shiraz, Iran. khoramdel.psy@gmail.com

Abstract

Objective: The present study is to evaluate the psychometric properties of the Enriched Childhood Experiences Questionnaire. **Method:** It is a validation type of measurement tool for correlation studies. The questionnaire was distributed among 200 people for response. Confirmatory and exploratory factor analysis were used to assess the construct validity. **Findings:** The results of factor analysis showed that Cronbach's alpha for the main factor of the Childhood Environmental Hazards Questionnaire was 0.71. The intra-item correlation for the questions ranged from 0.67 to 0.71. Also, by conducting a test-retest within a two-week period, a correlation coefficient of 0.86 was obtained at a significance level of 0.99. The concurrent validity of this questionnaire with the Children's Quality of Life Questionnaire was obtained at a correlation coefficient of 0.78 at a significance level of 0.99. The goodness of fit index and goodness of fit explained by the model are 0.91 and 0.90, respectively. Also, the adaptive fit index for good models here is 0.89, which is a desirable value. There were three strong significant factors with an eigenvalue higher than one in this scale, which together explained 70.83 percent of the total variance. **Conclusion:** The Enriched Childhood Experience Questionnaire, which became an internal norm, has appropriate validity and reliability. Its questions have been translated and standardized in accordance with the culture of our country. This questionnaire can show what effects rich childhood experiences can have on adulthood, especially on mate selection, reproduction, and child-rearing. This questionnaire can be used in research.

Keywords: Questionnaire, Enriched Experience, Childhood, Validity and Reliability, Factor Analysis...

سوده دشتیانہ دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، گروه روانشناسی،
واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران.

soode.dashtiane@iau.ac.ir

مجید برزگر (نویسنده مسئول) گروه روانشناسی، واحد مرودشت،

دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. Majid.barzegar@iau.ac.ir

کازم خرم‌دل دکتری تخصصی روان‌شناسی. استاد یار گروه

روانشناسی، موسسه آموزش عالی فاطمیه (س) شیراز، شیراز، ایران.

khoramdel.psy@gmail.com

هدف: پژوهش حاضر ارزیابی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه تجربه غنی شده دوران کودکی می‌باشد. روش: از نوع اعتبارسنجی ابزار سنجش برای مطالعات همبستگی می‌باشد. پرسشنامه بین 200 نفر جهت پاسخگویی توزیع شد. از تحلیل عاملی تاییدی و اکتشافی جهت ارزیابی روایی سازه بهره گرفته شد. یافته‌ها: نتایج تحلیل عاملی نشان داد آلفای کرونباخ برای عامل اصلی پرسشنامه خطرات محیطی دوران کودکی 0.71 می‌باشد. همبستگی درون‌گویی برای سوالات در دامنه‌ی 0.67 تا 0.71 بود. همچنین با انجام آزمون - بازآزمون در بازه زمانی دو هفته، ضریب همبستگی 0.86 در سطح معناداری 0.99 بدست آمد. روایی همزمان این پرسشنامه با پرسشنامه‌ی کیفیت زندگی کودکان، ضریب همبستگی 0.78 در سطح معناداری 0.99 بدست آمد. شاخص خوبی برازندگی و خوبی برازندگی که توسط مدل تبیین می‌شود که در اینجا به ترتیب 0/91 و 0/90 می‌باشند. همچنین شاخص برازندگی تطبیقی برای الگوهای خوب در اینجا 0/89 می‌باشد که مقدار مطلوبی است. سه عامل قوی معنادار با ارزش ویژه بالاتر از یک در این مقیاس وجود داشت که در مجموع، 70.83 درصد از واریانس کل را تبیین کردند. نتیجه‌گیری: پرسشنامه‌ی تجربه‌ی غنی شده‌ی دوران کودکی که هنجار داخلی شد، از روایی و پایایی مناسبی برخوردار است. سوالات آن متناسب با فرهنگ کشورمان ترجمه و هنجار شده است. این پرسشنامه می‌تواند نشان دهد که تجربیات غنی دوران کودکی، چه تاثیراتی می‌توانند در بزرگسالی، بخصوص جفت‌گزینی و زادآوری و فرزندپروری افراد داشته باشند. می‌توان از این پرسشنامه در پژوهش‌ها استفاده کرد.

کلمات کلیدی: پرسشنامه، تجربه غنی شده، دوران کودکی، روایی و

پایایی، تحلیل عاملی

تاریخ ارسال: 1404/01/23

تاریخ پذیرش: 1404/08/23

مقدمه

چرا انسان‌ها نسبت به غریبه‌ها سخاوتمند و کمک‌کننده هستند؟ علیرغم این ایده که اجتماعی بودن غیرشخصی انسان محصول ترجیحات اجتماعی تکامل یافته است (فهر و همکاران^۱، 2002)، تحقیقات اخیر نشان می‌دهد که زمینه رشدی که کودکان در آن پرورش می‌یابند نیز ممکن است الگوهای متمایز جامعه‌گرایی را شکل دهد (مل و همکاران^۲، 2018). تمایلات بزرگسالان به رفتار اجتماعی، می‌تواند تحت تأثیر قرار گرفتن در دوران کودکی با یک محیط غنی‌تر باشد، که ممکن است باعث رشد اعتماد عمومی، هویت اخلاقی و وجدان شود (بنسون^۳، 2003؛ ایانی^۴، 1989؛ لفرت و همکاران^۵، 1998).

منظور از محیط غنی شده، محیطی است که دارای روابط متقابل غنی با خویشاوندان و غیر خویشاوندان، منابع مادی فراوان، نهادهای اجتماعی است که ارزش‌های اخلاقی مانند شفقت، مهربانی و فروتنی را تلقین می‌کند و بر سرمایه‌گذاری بر نتایج بلندمدت به جای منافع کوتاه‌مدت تأکید دارد. همچنین تحقیقات گذشته نشان داده که کیفیت محیطی کودکی بر جامعه‌پذیری بزرگسالان تأثیرگذار است (مک کالوی و مک کالو^۶، 2022). بسیاری از محققین با استفاده از ابزارهای مفهومی زیست‌شناسی تکاملی، تأثیر کیفیت محیطی کودکی را بر جامعه‌پذیری بزرگسالان درک کرده‌اند. یک دیدگاه تکاملی در مورد رشد نشان می‌دهد که فنوتیپ‌های بالغ ممکن است در طول رشد توسط نشانه‌های محیطی شکل بگیرند که در اوایل زندگی وجود دارند. با توجه به این دیدگاه، که به‌طور مختلف تحت عنوان انعطاف‌پذیری فنوتیپی، انعطاف‌پذیری تطبیقی، و کالیبراسیون تکامل یافته مورد مطالعه قرار گرفته است، افراد برخی از صفات و رفتار خود را مطابق با ورودی محیط محلی خود کالیبره می‌کنند، که معمولاً در طول دریاچه‌های رشدی خاص ویژگی‌ها رخ می‌دهد (وست ایبرهارد^۷، 1989). محققان استدلال می‌کنند که حداقل برای برخی از صفات، یک واکنش منعطف به محیط وجود دارد که ارگانسیم‌ها را قادر می‌سازد تا به‌طور استراتژیک آن مشکلات تطبیقی مکرر را که شامل تغییرات پیش‌بینی شده در محیط است، حل کنند. به عنوان مثال، انعطاف‌پذیری به عنوان توضیحی در مورد اینکه چرا افراد در ویژگی‌های شخصیتی (باس^۸، 2009) و در رفتار تولید مثلی خود متفاوت هستند (بلسکی^۹، 2010) پیشنهاد شده است. بسیاری از نظریه‌پردازی‌های تکاملی در مورد انعطاف‌پذیری در توسعه اجتماعی مبتنی بر نظریه تاریخ زندگی است، که بر این ایده استوار است که تفاوت‌های فنوتیپی در بین افراد - از جمله تفاوت‌های روان‌شناختی - در پاسخ به تغییر در سختی و غیرقابل پیش‌بینی شرایط محیطی محلی پدید می‌آیند و تفاوت‌های فردی را در به اصطلاح زندگی ایجاد می‌کنند. (فیگردو^{۱۰} و همکاران، 2005).

روانشناسان اخلاقی و تربیتی مشاهده کرده‌اند که به اصطلاح دارایی‌های رشدی، که شامل پرورش سیستم‌های

¹ Fehr et al

² Mell et al

³ Benson

⁴ Ianni

⁵ Leffert et al

⁶ McCauley, & McCullough

⁷ West-Eberhard

⁸ Buss

⁹ Belsky

¹⁰ Figueredo et al

اجتماعی، هنجارهای اجتماعی در سطح جامعه، ارتباط با همسالانی که در فعالیت‌های سازنده شرکت می‌کنند و از رفتار پرخطر اجتناب می‌کنند، و شبکه‌های بزرگی از روابط بین فردی پایدار، احتمالاً باعث ارتقاء توسعه یکپارچگی، اخلاقیات و اصول اخلاقی می‌شود. در مجموع، به اثرات مشترک این دارایی‌های توسعه به عنوان غنی‌سازی محیطی نامیده می‌شود (بنسون، 2003؛ لفرت و همکاران، 1998؛ بنسون و همکاران، 2004). غنی‌سازی محیطی ممکن است با قرار دادن جوانان در معرض تعامل با والدین، همسالان و الگوهای اخلاقی که ارزش فضایی مانند خویش‌داری، فروتنی، اعتماد، صداقت، سخاوت و همدلی را از آن‌ها می‌آموزند، رشد اخلاقی را تشویق کند (بری و همکاران، 1976). به هر حال، کودکان در محیط‌های غنی‌شده، با افرادی در چندین بافت اجتماعی (مانند خانه، مدرسه، فضاهای اجتماعی) مواجه می‌شوند که پیام اخلاقی ثابتی ارائه می‌دهند و بر وابستگی متقابل اجتماعی و مسئولیت شخصی برای رفاه دیگران و جامعه تأکید می‌کند (بنسون و اسکالس^۱، 2009؛ دیمون^۲، 1997). اگر چه تعامل اجتماعی با همسالان یک علت حیاتی برای رشد اخلاقی جوانان در محیط‌های غنی - به ویژه برای نوجوانان - به شمار می‌رود، تعامل با بزرگسالان به‌ویژه برای کودکان خردسال مهم است (راجری و همکاران^۳، 2018). شخصیت‌های تأثیرگذار بزرگسالان مطمئناً شامل اعضای خانواده می‌شوند، اما ممکن است طیف وسیعی از بزرگسالان غیرخویشاوند مانند معلمان، رهبران مذهبی، پلیس و همسایگان را نیز دربرگیرند، که همگی آن‌ها سرمشق و الگو برای هنجارهای اجتماعی هستند (بنسون و اسکالس، 2009؛ دیمون و گریگوری^۴، 2003؛ ایانی، 1989؛ اسکیز و همکاران^۵، 2000). محیط‌های دوران کودکی نه تنها با جلوگیری از قرار گرفتن کودکان در معرض رویدادها و تجربیات منفی، بلکه با تشویق به شکل‌گیری روابط معنادار و پیوندهای اجتماعی حمایتی که جامعه‌پذیری را تشویق می‌کند، رشد اخلاقی را ارتقا می‌دهد (مک کالوی و مک کالو، 2022). محیط‌های غنی‌شده دوران کودکی در شکل‌دهی به جامعه‌پذیری بزرگسالان مؤثر است (کولبی^۶ و دیمون، 1992؛ ویلسون و همکاران^۷، 2009). رابطه بین یکی از ویژگی‌های خاص محیط‌های رشدی غنی - مراقبت از غیر خویشاوندان - تأثیری علی بر اجتماعی‌پذیری بزرگسالان دارد (کوس و همکاران^۸، 2020). ما در این مقاله به بررسی اعتبارسنجی پرسشنامه تجربه غنی شده دوران کودکی پرداخته‌ایم.

روش

پژوهش حاضر از نوع اعتبارسنجی ابزار سنجش برای مطالعات همبستگی می‌باشد. جامعه، شامل افراد بالای 18 سال، که در سال 1403-1404 ساکن شهر شیراز بودند، می‌باشد. نمونه 200 نفر بودند که به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند. از 11 ناحیه شهر شیراز، 4 ناحیه که شامل مرکز شهر، منطقه‌ی مرفه نشین، منطقه‌ی ضعیف نشین می‌شدند، انتخاب، و پرسشنامه در بین اقشار مختلف با سطح تحصیلات متفاوت از دیپلم تا دکترا و مشاغل مختلف زن

¹ Barry et al

² Scales

³ Damon

⁴ Ruggeri et al

⁵ Gregory

⁶ Scales et al

⁷ Colby

⁸ Wilson et al

⁹ Kosse et al

و مرد توزیع شد. معیار ورود شامل سن بالای 18 سال، ساکن شهر شیراز، حداقل تحصیلات دیپلم، و ملاک عدم ورود نداشتن هر کدام از شرایط فوق بود. به افراد توضیح داده شد که اطلاعات شخصی در پرسشنامه قید نشده است. پاسخ‌های آن‌ها صرفاً به صورت داده‌های کلی انتشار می‌یابد. اگر علاقه‌مند به همکاری هستند، به سوالات پاسخ دهند. در ابتدا با ارسال ایمیل به طراح پرسشنامه و کسب اجازه از ایشان، اصل پرسشنامه دریافت شد. سپس نسخه اصلی پرسشنامه جهت ترجمه دقیق در اختیار متخصص زبان انگلیسی و فارسی قرار گرفت. اصطلاحات و واژگان فرهنگ‌سازی شد. توسط متخصصین روانشناس بررسی شد. سپس پایایی پرسشنامه از طریق همسانی درونی آلفای کرونباخ و آزمون - بازآزمون انجام شد. جهت بررسی روایی همزمان، از پرسشنامه کیفیت زندگی کودکان¹ توسط وارنی و همکاران² (2003) طراحی شده است، استفاده شد. همچنین از تحلیل عاملی تاییدی و اکتشافی بوسیله نرم افزارهای SPSS27 و AMOS جهت ارزیابی روایی سازه بهره گرفته شد.

ابزار

پرسشنامه مقیاس تجربه غنی شده دوران کودکی³: توسط مک کالوی و مک کالو جهت بررسی تجربیات غنی شده مربوط به دوران کودکی طراحی شده است. این پرسشنامه شامل 7 گویه می‌باشد. آزمودنی‌ها بر اساس طیف لیکرت 5 گزینه‌ای از به هیچ وجه=1 تا خیلی زیاد=5 به سوالات پاسخ می‌دهند. آلفای کرونباخ آن 0.82 گزارش شده است.

پرسشنامه کیفیت زندگی کودکان: توسط وارنی و همکاران (2003) طراحی شده است. این پرسشنامه جهت بررسی کیفیت زندگی کودکان 2 تا 16 سال می‌باشد. شامل 23 عبارت جداگانه است. در این پرسشنامه عملکرد کودک در 4 زیر مقیاس جداگانه شامل: زیر مقیاس عملکرد فیزیکی (8 عبارت)، زیر مقیاس عملکرد عاطفی (5 عبارت)، زیر مقیاس عملکرد اجتماعی (5 عبارت) و زیر مقیاس عملکرد تحصیلی (5 عبارت) مورد بررسی و ارزیابی قرار می‌گیرد. پاسخ‌ها به صورت لیکرت و 5 گزینه‌ای شامل هرگز (4)، خیلی کم (3)، گاهی اوقات (2)، اغلب (1)، همیشه (0) می‌باشد. در مطالعه وارنی و همکاران (2003) روایی و پایایی این ابزار در آمریکا بررسی شده

است. در این مطالعه آلفای کرونباخ نسخه کودکان 0/88 محاسبه شده است. در ایران، محمدیان و همکاران (1393) ، در پژوهش خود به بررسی روایی و پایایی این پرسشنامه در کودکان شهر کاشان پرداختند. محتوای پرسشنامه بررسی کیفیت زندگی کودکان در کل ابزار 0/84 و در چهار زیر مقیاس عملکرد جسمانی 0/80 و عملکرد عاطفی 0/86 و عملکرد اجتماعی 0/83 و عملکرد مدرسه 0/88 به دست آمد.

¹ Quality of life

² Varni et al

³ EFA

یافته ها

پژوهش حاضر به هنجار پرسشنامه تجربه غنی شده دوران کودکی پرداخته است. 200 نفر از افراد بالا 18 سال ساکن شهر شیراز به سوالات پاسخ دادند. جهت روایی آزمون، روایی صوری، روایی محتوا، روایی همزمان و روایی سازه (تحلیل عاملی تاییدی و اکتشافی) انجام شد. همچنین جهت همسانی درونی از آلفای کرونباخ استفاده شد.

جدول 1: آمار توصیفی سن

تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
200	19	64	36/74	12/03

بر اساس جدول فوق، حداقل سن شرکت کنندگان در پژوهش 19 سال و حداکثر 64 سال بود.

جدول 2: آمار توصیفی جنسیت و تاهل

جنسیت	فراوانی	درصد	تاهل	فراوانی	درصد
زن	120	60.0	متاهل	90	45.0
مرد	80	40.0	متاهل	110	55.0

بر اساس جدول فوق، شرکت کنندگان 120 نفر زن و 80 نفر مرد بودند که از بین آنان 110 نفر مجرد و 90 نفر متاهل می‌باشند

. نتایج تحلیل عاملی نشان داد که آلفای کرونباخ برای عامل اصلی پرسشنامه تجربه غنی شده دوران کودکی دوران کودکی 0.71 بدست آمد. همبستگی درون گویه‌ای برای سوالات در دامنه‌ی 0.67 تا 0.71 بود. همچنین با انجام آزمون - بازآزمون در بازه زمانی دو هفته، ضریب همبستگی 0.86 در سطح معناداری 0.99 بدست آمد. پس از اخذ نظر متخصصین، نمره گذاری گویه ها با استفاده از فرمول شاخص روایی محتوا محاسبه شد، که بدین ترتیب امتیاز اکثر آیت‌ها از حد نصاب جدول لاوشه (0/62) بزرگتر بود که بیانگر وجود آیت‌های مربوطه با سطح معناداری آماری قابل قبول ($p < 0/05$) در این ابزار ضروری و مهم است. روایی همزمان این پرسشنامه با پرسشنامه‌ی کیفیت زندگی کودکان، ضریب همبستگی 0.78 در سطح معناداری 0.99 بدست آمد. به منظور محاسبه روایی سازه در این پژوهش با استفاده از کل نمونه، از تحلیل عاملی تاییدی و اکتشافی به روش تحلیل مولفه‌های اصلی و همچنین چرخش نهایی واریانس به منظور خالص سازی عوامل بدست آمده استفاده شد. پیش از انجام تحلیل عاملی دو پیش فرض این آزمون بررسی شد. نخست پیش فرض کفایت حجم نمونه (KMO) (این شاخص از صفر تا یک متغیر است و آماره کمتر از 0/6 نشان دهنده حجم ناکافی نمونه برای این تحلیل است) و دیگری آزمون پیش فرض کرویت بارتلت می‌باشد که به منزله‌ی عدم وجود رابطه خطی بین متغیرها در جامعه و عدم تشکیل یک ماتریس واحد است. رد این پیش فرض مطلوب است. نتایج این دو آزمون مقدماتی نشان داد که آماره KMO معادل 0/64 و آماره کرویت-بارتلت معادل 57/520 در سطح 0/001 معنادار است. لذا کفایت حجم نمونه برای تحلیل کافی بوده و

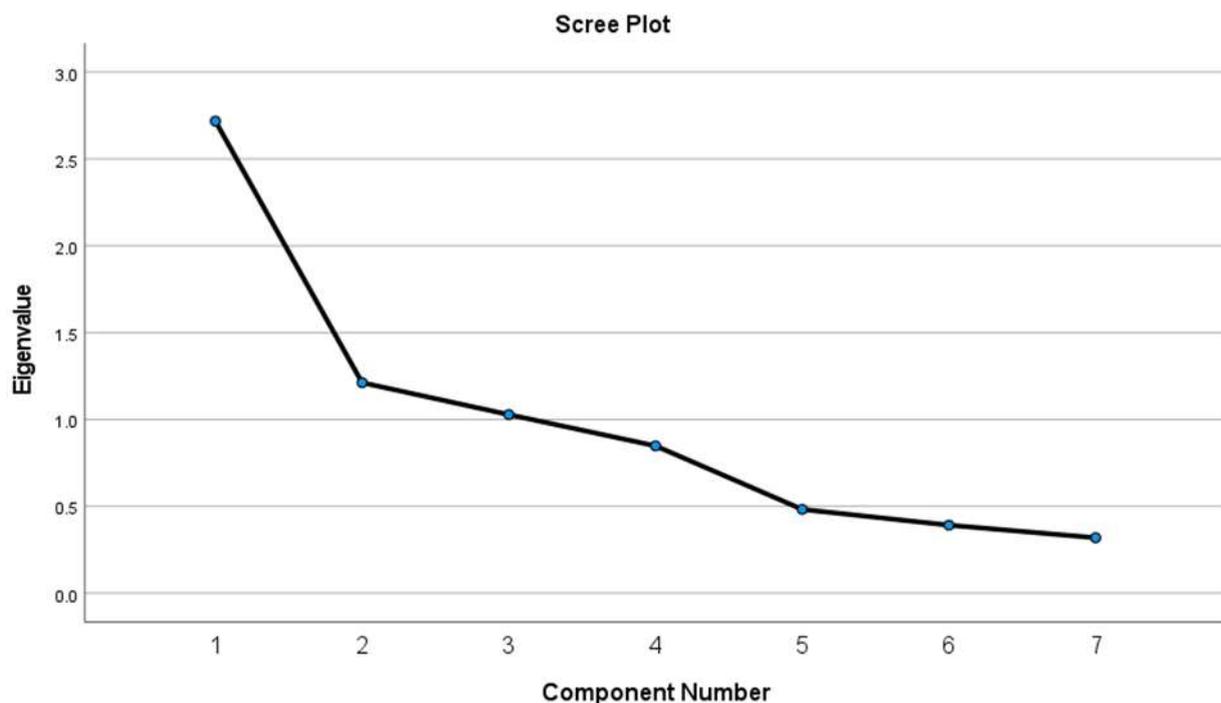
همبستگی‌ها در جامعه وجود دارد و می‌توان از تحلیل عوامل استفاده کرد. به منظور تعیین مختصات تحلیل عوامل مقادیر آیین بالاتر از 1 در نظر گرفته شد و تنها گویه‌هایی که بار عاملی بالا 0/۳0 داشتند، در تحلیل نهایی وارد شدند. نتایج نشان داد که سه عامل قوی معنادار با ارزش ویژه بالاتر از یک در این مقیاس وجود داشت که در مجموع، 70.83 درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند.

جدول 1: ماتریس عاملی اکتشافی مقیاس تجربه غنی شده دوران کودکی با استفاده از چرخش واریماکس

عامل سوم	عامل دوم	عامل اول	
		0.789	B1
		0.645	B2
	0.841		B3
	0.770		B4
		0.849	B5
0.778			B6
-0.688			B7

جدول 1 سه عامل که از طریق تحلیل عاملی اکتشافی برای هفت گویه پرسشنامه شناسایی شده‌اند ذکر گردیده است. این سه عامل در مجموع 70.83 درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند.

نمودار 1: نمودار اسکری

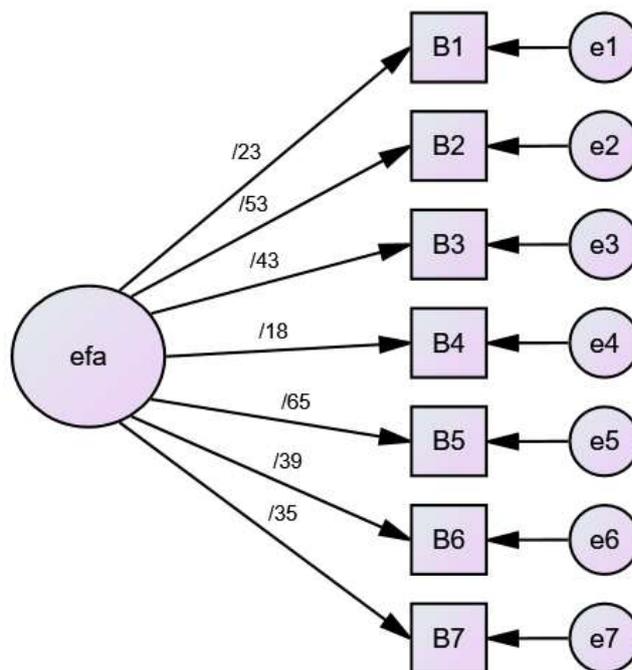

جدول 2: شاخص‌های تحلیل عامل تأییدی مقیاس تجربه غنی شده دوران کودکی

RMSEA	CFI	AGFI	GFI	df/χ ²	سه عاملی
0/048	0/93	0/96	0/98	2/166	

همانطور که در جدول 2 قابل مشاهده است، تمامی شاخص‌های مورد نظر از مقدار مطلوبی برخوردارند و تأییدکننده ساختار سه عاملی مقیاس هستند. نسبت مجذور کای به درجه آزادی هماهنگی مدل مورد نظر را با الگوی همپراشی بین متغیرهای مشاهده شده را مورد بررسی قرار می‌دهد که در اینجا این نسبت 2/16 می‌باشد. شاخص خوبی برازندگی و خوبی برازندگی تعدیل یافته نشان‌دهنده اندازه نسبی واریانس‌ها و کواریانس‌ها می‌باشد که توسط مدل تبیین می‌شود که در اینجا به ترتیب 0/98 و 0/96 می‌باشند. همچنین شاخص برازندگی تطبیقی برای الگوهای خوب در اینجا 0/93 می‌باشد که مقدار مطلوبی است. ریشه دوم واریانس خطای تقریب نیز برای این مدل 0/048 بوده که نشان از مطلوب بودن آن است.

شکل 1: مدل

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به منظور ارزیابی روانسنجی پرسشنامه‌ی تجربه‌ی غنی شده‌ی دوران کودکی انجام گرفته است. نتایج نشان دادند که این پرسشنامه از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار است، و می‌توان از آن در پژوهش‌های آتی استفاده کرد.

نتایج تحلیل عاملی نشان داد که آلفای کرونباخ برای عامل اصلی پرسشنامه تجربه غنی شده دوران کودکی 0.71 بدست آمد. همبستگی درون‌گویی برای سوالات در دامنه‌ی 0.67 تا 0.71 بود. همچنین با انجام آزمون - بازآزمون در بازه زمانی دو هفته، ضریب همبستگی 0.86 در سطح معناداری 0.99 بدست آمد. روایی همزمان این پرسشنامه با

پرسشنامه‌ی کیفیت زندگی کودکان، ضریب همبستگی 0.78 در سطح معناداری 0.99 بدست آمد. نتایج نشان داد که سه عامل قوی معنادار با ارزش ویژه بالاتر از یک در این مقیاس وجود داشت که در مجموع، 70.83 درصد از واریانس کل را تبیین می‌کنند. نسبت مجذور کای به درجه آزادی هماهنگی مدل مورد نظر را با الگوی همپراشی بین متغیرهای مشاهده شده را مورد بررسی قرار می‌دهد که در اینجا این نسبت 1/94 می‌باشد. شاخص خوبی برازندگی و خوبی برازندگی تعدیل یافته نشان‌دهنده اندازه نسبی واریانس‌ها و کواریانس‌ها می‌باشد که توسط مدل تبیین می‌شود که در اینجا به ترتیب 0/91 و 0/90 می‌باشند. همچنین شاخص برازندگی تطبیقی برای الگوهای خوب در اینجا 0/89 می‌باشد که مقدار مطلوبی است. ریشه دوم واریانس خطای تقریب نیز برای این مدل 0/045 بوده که نشان از مطلوب بودن آن است.

روانشناسان اخلاق با قدمت نزدیک به یک قرن به کار ژان پیاژه^۱ و لارنس کولبرگ^۲، در مورد ریشه‌های فضیلت انسانی تأمل کرده‌اند. به همین ترتیب، دانشمندان تکاملی به این فکر کرده‌اند که چرا انسان‌های ظاهراً منفعت‌خواه اغلب نسبت به غریبه‌ها سخاوتمند هستند، که منجر به فرضیه‌ای مبتنی بر نظریه تاریخ زندگی می‌شود که تجارب رشدی - و به‌ویژه، تجربیات با محیط‌های استرس‌زا در دوران کودکی - ممکن است تأثیر علی بر تمایلات اجتماعی در بزرگسالی داشته باشند. این پرسشنامه با طرح سوالاتی به بررسی تجربه‌ی خاص دوران کودکی از محیطی مثبت و سرشار از توجه مناسب، با هدف بررسی محیط غنی شده دوران کودکی می‌پردازد. منظور، بررسی محیط غنی شده و رفتار و تعاملات اجتماعی و در نهایت انتخاب استراتژی سبک زندگی در راستای جفت‌گزینی و زادآوری می‌باشد. تعداد سوالات این پرسشنامه محدود و کم می‌باشد و با توجه به این که پژوهش‌ها شامل چندین متغیر و چندین پرسشنامه می‌باشند، تعداد سوالات کم، از محاسن این پرسشنامه محسوب می‌شود. سوالات آن متناسب با فرهنگ کشورمان ترجمه و هنجار شده است. این پرسشنامه می‌تواند نشان دهد که تجربیات غنی دوران کودکی، چه تاثیراتی می‌توانند در بزرگسالی، بخصوص جفت‌گزینی و زادآوری و فرزندپروری افراد داشته باشند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری رساندند، کمال تشکر را داریم. این پژوهش مربوط به هنجار پرسشنامه، برای پایان نامه مقطع دکترا با شناسه اخلاق IR.IAU.M.REC.1403.561 می‌باشد.

منابع

محمدیان، ه، اکبری ح، گیلانی ح ر، قارلی پور ذ، معظمی گودرزی ع، آقاجانی م، و همکاران (1393). اعتباریابی پرسش‌نامه کیفیت زندگی کودکان (PedsQL) در شهر کاشان. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام. ۱۳۹۳؛ ۲۲(۳): ۱۰-۱۸

Barry, H., Josephson, L., Lauer, E., & Marshall, C. (1976). Traits inculcated in childhood: Cross-cultural codes 5. *Ethnology*, 15(1), 83-106. <https://doi.org/10.2307/3773082>

Belsky, J. (2010). Childhood experience and the development of reproductive strategies. *Psicothema*, 22(1), 28-34.

¹ Jean Piaget

² Lawrence Kohlberg

- Benson, P. L. (2003). Developmental assets and asset-building community: Conceptual and empirical foundations. In *Developmental assets and asset-building communities* (pp. 19–43). Springer.
- Benson, P. L., & Scales, P. C. (2009). The definition and preliminary measurement of thriving in adolescence. *The Journal of Positive Psychology*, 4(1), 85–104. <https://doi.org/10.1080/17439760802399240>
- Benson, P. L., Mannes, M., Pittman, K., & Ferber, T. (2004). Youth development, developmental assets, and public policy. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology* (2nd ed., pp. 781–814). Wiley.
- Buss, D. M. (2009). How can evolutionary psychology successfully explain personality and individual differences? *Perspectives on Psychological Science*, 4(4), 359–366.
- Colby, A., & Damon, W. (1992). *Some do care: Contemporary lives of moral commitment*. Free Press.
- Damon, W. (1997). *The youth charter: How communities can work together to raise standards for all our children*. Free Press, Division of Simon & Schuster, Inc.
- Damon, W., & Gregory, A. (2003). Bringing in a new era in the field of youth development. In *Developmental assets and asset-building communities* (pp. 47–64). Springer.
- Fehr, E., Fischbacher, U., & Gächter, S. (2002). Strong reciprocity, human cooperation, and the enforcement of social norms. *Human Nature*, 13(1), 1–25. <https://doi.org/10.1007/s12110-002-1012-7>
- Figueredo, A. J., Vásquez, G., Brumbach, B. H., Sefcek, J. A., Kirsner, B. R., & Jacobs, W. J. (2005). The K-factor: Individual differences in life history strategy. *Personality and Individual Differences*, 39(8), 1349–1360.
- Ianni, F. A. J. (1989). *Search for structure: A report on American youth today*. Simon and Schuster.
- Kosse, F., Deckers, T., Pinger, P., Schildberg-Hörisch, H., & Falk, A. (2020). The formation of prosociality: causal evidence on the role of social environment. *Journal of Political Economy*, 128(2), 434–467.
- Leffert, N., Benson, P. L., Scales, P. C., Sharma, A. R., Drake, D. R., & Blyth, D. A. (1998). Developmental assets: Measurement and prediction of risk behaviors among adolescents. *Applied Developmental Science*, 2(4), 209–230. https://doi.org/10.1207/s1532480xads0204_4
- McCauley, T. G., & McCullough, M. E. (2022). Retrospective self-reported childhood experiences in enriched environments uniquely predict prosocial behavior and personality traits in adulthood. *Evolutionary Psychology*, 20(3), 14747049221110603.
- Mell, H., Safra, L., Algan, Y., Baumard, N., & Chevallier, C. (2018). Childhood environmental harshness predicts coordinated health and reproductive strategies: A cross-sectional study of a nationally representative sample from France. *Evolution and Human Behavior*, 39(1), 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2017.08.006>
- Ruggeri, A., Luan, S., Keller, M., & Gummerum, M. (2018). The influence of adult and peer role models on children and adolescents' sharing decisions. *Child Development*, 89(5), 1589–1598. <https://doi.org/10.1111/cdev.12916>
- Scales, P. C., Benson, P. L., Leffert, N., & Blyth, D. A. (2000). Contribution of developmental assets to the prediction of thriving among adolescents. *Applied Developmental Science*, 4(1), 27–46. https://doi.org/10.1207/S1532480XADS0401_3
- Varni, J. W., Burwinkle, T. M., Seid, M., & Skarr, D. (2003). The PedsQL™ 4.0 as a pediatric population health measure: feasibility, reliability, and validity. *Ambulatory pediatrics*, 3(6), 329–341.

West-Eberhard, M. J. (1989). Phenotypic plasticity and the origins of diversity. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 20, 249–278.

Wilson, D. S., O'Brien, D. T., & Sesma, A. (2009). Human prosociality from an evolutionary perspective: Variation and correlations at a city-wide scale. *Evolution and Human Behavior*, 30(3), 190–200. <https://doi.org/10.1016/j.evolhumbehav.2008.12.002>

پیوست

پرسشنامه تجربه غنی شده دوران کودکی

لطفاً به سوالات 1 تا 7 قبل از 18 سالگی خود پاسخ دهید.

خیلی زیاد	زیاد	متوسط	مقداری	به هیچ وجه	
					1- افراد خانواده ام به من اهمیت می‌دادند.
					2- بزرگسالان جامعه‌ی من، که عضوی از خانواده من نبودند، به من اهمیت می‌دادند.
					3- پدر و مادرم درگیر وقایع مدرسه‌ی من بودند.
					4- من نمی‌توانستم که در مدرسه صدمه ببینم.
					5- من می‌توانستم بر جامعه خود تأثیر بگذارم.
					6- دوستان صمیمی من در مدرسه نمرات خوبی می‌گرفتند.
					7- عضو یکی یا بیشتر از تیم‌های ورزشی بودم.

